

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 52/2006 vp

Hallituksen esitys Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveyssäännösten (2005) hy- väksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä marraskuuta 2006 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveyssäännösten (2005) hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 259/2006 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lääkintöneuvos Merja Saarinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- tutkimusprofessori Petri Ruutu, Kansanterveyslaitos
- kansainvälisten asiain sihteeri Johan Skjäl, Ilmailuhallinto
- ylitarkastaja Silja Laakkonen, Ilmailulaitos Finavia
- erityisasiantuntija Sinikka Huhtala ja erityisasiantuntija Tarja Hartikainen, Suomen Kuntaliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut

- Suomen Satamaliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Genevessä 23 päivänä toukokuuta 2005 hyväksytyn Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveyssäännösten (2005). Terveyssäännösten tavoitteena on tautien kansainvälisen leviämisen ehkäisy, torjunta ja hallinta käyttäen kansanterveydellisiä keinoja, jotka ovat oikeassa suhteessa ja rajoittuvat kansanterveysuhkiin aiheuttamatta tarpeettomia häiriöitä kansainväliselle liikenteelle ja kaupalle.

Terveyssäännösten määräyksistä osa kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan ja osa yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan.

Suomen voimassa oleva oikeus täyttää pääosin terveyssäännöstyössä sopimusvaltioille asetetut vaatimukset.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus terveyssäännösten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Terveyssäännöstö tulee voimaan 24 kuukauden kuluttua siitä, kun Maailman terveysjärjestön pääjohtaja ilmoitti Maailman terveysjärjestön yleiskokouksen hyväksyneen tämän terveyssäännösten eli 15 päivänä kesäkuuta 2007. Tarkoituksena on, että terveyssäännöstö tulee Suomen osalta voimaan samana päivänä. Laki on tarkoitettu tulemaan

voimaan samana ajankohtana kuin terveyssäännöstö.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa sopimuksen ja lakiehdotuksen hyväksymistä.

Kansainvälinen terveyssäännöstö on tärkeä väline tarttuvien tautien leviämisen ehkäisemisessä ja hallinnassa. Terveyssäännöstössä on sovittu oikeasuhtaisesti kansanterveydellisistä keinoista, joilla voidaan tehokkaasti puuttua terveysuhkiin muun muassa parantamalla tiedonkulkua valtioiden välillä ja kehittämällä yhteiset menettelytavat kansainvälisen liikenteen ja kaupan järjestämiseksi kansanterveyshuhan aikana. Keskeisin muutos on velvollisuus ilmoittaa WHO:lle tapahtumat, joista voi seurata kansainvälinen terveysuhka. Pääasiallisesti terveyssäännöstön määräykset koskevat tartuntatauteja, mutta ilmoitusvelvollisuuden piiriin luetaan myös esimerkiksi kemialliset ja säteilytilanteet, mikäli ne täyttävät terveyssäännöstössä määritellyt ehdot.

Suomen terveydenhuollon lainsäädäntö vastaa pääosin terveyssäännöstön sopimusvaltioille asettamia vaatimuksia. Tämän vuoden joulukuun alusta voimaan tulleilla tartuntatautilain muutoksilla on parannettu mahdollisuuksia yleisvaarallisten ja niihin verrattavien tartuntatautien leviämisen estämiseen ottamalla lakiin säännökset henkilöiden ja tavaroiden karanteeniin määrittämisestä (989/2006). Terveyssäännöstön uudistus edellyttää kuitenkin isorokon ja influenssa A-viruksen alatyypin H5N1 lisäämistä tartuntatautiasetuksen yleisvaarallisten tautien luetteloon. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ilma-aluksia koskevia säädöksiä, ohjeita ja eri toimijoiden tehtävänjakoa ja niihin

mahdollisesti tarvittavia muutoksia selvitetään vielä ministeriöiden ja muiden tahojen yhteistyönä.

Suomessa terveyssäännöstön 4 artiklan mukaisena yhteysviranomaisena toimii Kansanterveyslaitos. Täysimääräinen velvoitteiden täyttäminen edellyttää lisäksi nopeaan tiedonvälitykseen kykenevien valtakunnallisten ja alueellisten päivystysjärjestelyjen toteuttamista sekä osittain puuttuvien alueellisten ja kuntatason valmiussuunnitelmien laatimista.

Terveyssäännöstön 40 artiklan mukaan matkustajilta ei tule periä maksua muun muassa määrätyistä terveystarkastuksista, rokotuksista tai eristys- ja karanteenitoimista. Muista terveystoimista voidaan periä maksu, joka ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 13 §:n mukaan muulta kuin Suomessa asuvalta voidaan asetuksella säätää perittäväksi maksu ja korvaus asiakasmaksulaista poikkeavin perustein, jollei Suomi sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu. Terveyssäännöstö on asiakasmaksulain 13 §:ssä tarkoitettu kansainvälinen sopimus, joka rajoittaa mahdollisuuksia periä maksuja muulta kuin Suomessa asuvalta henkilöltä. Valiokunnan käsityksen mukaan esimerkiksi silloin, kun Suomeen saapuu suuri määrä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi karanteenin tai sairaalahoitoon määrättäviä matkustajia, tulisi valtion korvata kustannukset, jotta ne eivät muodostuisi kohtuuttoman suuriksi yksittäisille kunnille.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy Genevessä 23 päivänä toukokuuta 2005 hyväksytyn Maailman terveysjärjestön terveys-säännösten (2005) siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Leena Rauhala /kd
vpj.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Juha Rehula /kesk
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Paula Risikko /kok
	Anneli Kiljunen /sd	Arto Seppälä /sd
	Marjaana Koskinen /sd	Osmo Soininvaara /vihr
	Pehr Löf /r	Tapani Tölli /kesk
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Erkki Virtanen /vas
	Aila Paloniemi /kesk	Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.